

Примедбе, предлози и сугестије на "Нацрт закона о изменама и допунама Закона о научноистраживачкој делатности"

У даљем тексту "Нацрт закона о изменама и допунама Закона о научноистраживачкој делатности" ће се наводити као Нацрт, а "Закон о научноистраживачкој делатности" као Закон. Примедбе се односе на следеће чланове Нацрта и Закона:

- **Члан 2. Нацрта (који се односи на члан 10. Закона)**

а) У ставу 2. члана 2. Нацрта допунити тачку б) тако да гласи:

"б) Програм обезбеђивања и одржавања простора за научноистраживачки рад, научноистраживачке опреме, **инфраструктуре и помоћних средстава који омогућавају континуални рад опреме.**"

Образложење: У претходном пројектном циклусу било је предвиђено да се распише Конкурс за обезбеђивања и одржавања простора за научно истраживачки рад, али то није учињено. Због тога би у новом циклусу требало пре свега обезбедити одговарајућу инфраструктуру: исправне електричне, водоводне и канализационе инсталације, квалитетан систем проветравања посебно у лабораторијама у којима се ради са отровним, запаљивим и другим штетним супстанцама. Најквалитетнија и најсофистициранија (најскупла опрема) често није искоришћена на одговарајући начин јер није могуће набавити/поправити/одржавати ситније делове опреме или доћи до средстава за набавку помоћних средстава која омогућавају континуални рад опреме. Предложеним допунама ове тачке било би могуће обезбеђивање непрекидног рада овакве опреме.

б) У ставу 2. члана 2. Нацрта исправити тачку 12) тако да гласи:

12) Програм пројектног **финансирања** докторских академских студија

Образложење: У претходном пројектном циклусу било је бројних проблема како да руководиоци пројеката финансирају докторске студије младих истраживача који су примљени на ове пројекта. Школарине на докторским студијама су високе и истраживачи у истраживачким звањима немају могућности да ово самостално финансирају. У Нацрту је предложено суфинансирање докторских академских студија, а овим се предлаже потпуно финансирање.

в) На крају става 5. члана 2. Нацрта **додати** следећу реченицу:

"Јавни конкурси из става 2. овог члана тач. 1)-3) расписују се сваке године."

Образложење: У току јавне расправе изречено је да ће се конкурси расписивати сваке године, тако да они који нису "прошли" не морају да чекају и до 5 година на нову шансу. Законским решењима ово није подржано. Поред тога, избрисан је последњи став члана 10 Закона који је гласио "Програме из става 2. тач. 1) и 2) овог члана министар утврђује за сваки нови циклус истраживања, **најмање шест месеци пре истека рока за реализацију текућег циклуса истраживања** у овим областима", који је обезбеђивао кад конкурс треба да се распише.

- **Члан 3. Нацрта (који се односи на члан 13. Закона)**

а) Изменити став 1. тако да гласи:

"Национални савет има председника и **четрнаест чланова**, из реда истраживача у звању научног саветника и редовног професора универзитета, академика и привредника."

б) Изменити став 4. да гласи:

"У Национални савет **Народна скупштина Републике Србије** именује: **четири** члана у звању научног саветника запослена у институтима, са листе кандидата коју предлаже Заједница института Србије, **четири** члана у звању редовног професора запослена на универзитетима, са листе кандидата коју предлаже Конференција универзитета Србије, једног члана на предлог Српске академије наука и уметности, једног члана на предлог Матице српске, једног члана у звању научног саветника или редовног професора у војној научноистраживачкој установи Министарства одбране и Војске Србије на предлог Министарства одбране, три члана из реда истакнутих привредника са листе кандидата коју предлаже Привредна комора Србије. **Приликом избора чланова Националног савета са листе кандидата коју предлаже Заједнице института Србије и са листе кандидата коју предлаже Конференција универзитета Србије водити рачуна о равномерној заступљености научних области и дисциплина.**

Образложење: Већа и равномернија заступљеност запослених на факултетима и институтима неопходна је ради ефикаснијег рада Националног савета.

в) У Ставовима 2., 3. и 4. Нацрта заменити реч **Влада** речима **Народна скупштина Републике Србије**

Образложење: С обзиром да се тежи еквиваленцији положаја запослених на факултетима и институтима, а како Национални савет за високо образовање бира Народна скупштина Републике Србије, по аналогији требало би да то чини и за Национални савет за науку и технолошки развој.

- **Члан 27.в Закона**

- Став 2. члана 27в. Закона изменити тако што ће се брисати део финансирања из буџета Републике Србије, тако да овај члан гласи:

"Центар се финансира из цене коју плаћају корисници услуга, донација и других прилога."

Образложење: Чланови 27а, 27б, 27в, 27г Закона односе се на Центар за промоцију науке. У више наврата се расправљало о потреби да се ова институција финансира из буџета за науку, о зарадама запослених у Центру за промоцију науке, као и учинку овог Центра. Размотрити потребу постојања овог Центра, начина његовог финансирања као и одговорности у односу на Министарство и запослене у научноистраживачкој делатности. До сад је више пута предлагано да финансирање овог Центра не оптерећује раздео буџета за науку, али то је било немогуће јер је финансирање Центра предвиђено Законом.

- **Члан 62. став 7. Закона**

Допунити Члан 62. став 7. Закона прецизно дефинисаним роковима за формирање база и садржајем које оне треба да садрже.

Образложење: Ове базе или не постоје или бар нису јавно доступне.

- **Члан 24. Нацрта, (који се односи на члан 70. Закона)**

а) На крају става 1. члана 24 Нацрта треба додати реч „**именовало**“.

Коментар: Ставом 1 се уводи да се у звање истраживач -приправник бира и за који је потребна одлука научног већа института или наставно-научног већа факултета. Ово се може тумачити на различите начине:

1. Студент докторских студија се претходно запосли, па се затим бира у звање истраживач -приправника, тј. постоји радно место које се добија приликом запошљавања, па се тек касније бира у звање истраживач-приправник, а како такво радно место није предвиђено Законом оваква формулација није јасна.

2. Незапослено лице се бира у звање истраживач -приправник, па тек кад се изабере може да се запосли.

Неопходно је ово прецизно дефинисати да не би долазило до проблема у пракси.

б) Изменити став 2. тако да који гласи:

„Звање истраживач-сарадник може стећи кандидат које је у статусу студента докторских студија, **има положене све испите на докторским студијама** или степен магистра, а које је претходне нивое студирања завршило са укупном просечном оценом најмање осам (8), бави се научноистраживачким радом и има бар један објављен рецензиран научни рад. Истраживач-сарадник бира на период од **пет година**, без права на реизбор, а звање стиче одлуком научног већа института или наставно-научног већа факултета, на основу извештаја комисије коју је то веће именovalo.

Образложење: Услови за избор у истраживача сарадника су драстично пооштрени и није јасно колики проценат младих истраживача ће бити у стању да их испуни. Истраживач приправник има три године да положи све испите на докторским студијама, да публикује рад у часопису међународног значаја који му је неопходан за пријаву теме докторске дисертације као и да заврши комплетну процедуру пријаве теме. Реалан услов за избор у звање истраживач сарадник би био положени сви испити на докторским студијама, уместо пријављен докторат (сувише строг критеријум). Такође, неопходно је продужити период на који се истраживач сарадник бира са три на пет година, јер треба имати у виду да у том року треба написати дисертацију, пријавити одбрану, проћи процедуру одобравања одбране, проћи процедуру избора у звање и добити решење за избор. Реалност је да већ само последња два административна корака умеју заједно да трају дуже од половине укупног периода избора.

в) У ставу 6. тачка 8) након речи учешће у извођењу додати речи "**мастер рада**"

Друго решење да се поред брисања речи: "руковођења пројектима" бришу и речи "и учешће у извођењу магистарских теза и докторских дисертација" и да се

остави да услове за научна звања које су теоријски могућа, а практично се тешко реализују као и бројна друга питања која Закон ни не помиње регулишу новим Правилником о избору у звања.

- **Члан 91. Закона**

У ставовима 1. и 2. речи "помоћно особље" заменити речју "**неистраживачи**".

Образложење: У високом школству се користе термини наставно и ненаставно особље, па се назив неистраживач предлаже по аналогији са високим школством. Појам помоћно особље се може сматрати увредљивим.

- **Чланови 99. и 100. Закона**

Вратити део чланова 99 и 100 Закона.

Кориговати члан 99 тако да гласи:

"Из буџета Републике поред пројектног финансирања, институтима чији је оснивач Република, обезбеђују се средства и за финансирање: 1) материјалних трошкова, текућег и инвестиционог одржавања; 2) одржавања научноистраживачке инфраструктуре; 3) плате помоћног особља (неистраживача).

Нормативе и стандарде за финансирање намена из става 1. овог члана утврђује министар.

Број неистраживача чије се плате финансирају из буџета Републике биће одређен на основу норматива и стандарда, а на основу делатности института.

Институт чији је оснивач Република доставља Министарству, током текуће године, предрачун трошкова за наредну годину за финансирање намена из става 1. овог члана. Намене из става 1. овог члана финансирају се на основу предрачуна института, а у складу са нормативима и стандардима из става 2. овог члана."

Образложење: Статус помоћног особља (неистраживача) нигде није регулисан. Њихов статус мора макар минимално да буде заштићен.

- **Члан 41. Нацрта**

Додати нови став којим се истраживачима-сарадницима оставља могућност још једног реизбора у дефинисаном прелазном периоду.